

Facit Läsförståelse Lila Lättläst

s.4-5 Assar och en mjuk sak med tassar

A

- 1 Assar är på en tågstation.
- 2 Assar får vänta en timme.
- 3 Hundarterna mops och spets nämns i texten.

B

- 1 Han har precis missat sitt tåg.
 - 2 Assar vill gärna klappa eller gosa med hunden.
 - 3 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Ja, kvinnan borde sagt till Assar att hunden inte var hennes. Då kunde Assar själv fått avgöra om han ville klappa hunden.

C

Elevens egen text.

s.6-7 Den där Sven

A

- 1 Jonna vill inte åka med sin pappa till stugan.
- 2 De åker till stugan på en fredag.
- 3 Sven är namnet på en storm.

B

- 1 Jonna tycker att det är obehagligt med storm.
 - 2 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Jonna verkar vara i den åldern när man inte vill bli kallad lilla gumman längre. Pappan har säkert sagt det sedan hon var liten.
- 3 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Strömmen kan till exempel ha gått för att ett träd blåst ned och fallit över en elledning.

C

Elevens egen text.

s.8-9 Vatten

A

- 1 Förr fick man söka efter och hämta vatten från sjöar och vattendrag.
- 2 Vatten finns i fast, flytande och gasform.
- 3 Två tredjedelar av jordens yta är täckt med vatten.

B

- 1 Vi människor klarar oss inte utan vatten. Dricksvatten är livsviktigt för alla levande varelser.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Vatten består av vattenmolekyler. En vattenmolekyl (H_2O) består av två olika ämnen – väte (H) och syre (O).
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Vi i Sverige tar vatten för självklart. Men alla har inte en vattenkran i sitt eget hem att skruva på och hämta vatten från. På många plaster på jorden får människor fortfarande hämta vatten i vattendrag till mat, dryck och för de dagliga sysslorna.

C

Elevens egen text.

s.10-11 Billy Elliot

A

- 1 Filmen heter Billy Elliot.
- 2 Billy vill dansa balett.
- 3 Man bör vara över 11 år för att se filmen.

B

- 1 Billys pappa och bror arbetar i gruva och har dåligt betalt.
- 2 Billy upptäcker baletten för att de träna i samma lokal som han tränar boxning i.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Billys pappa blir nog så arg och besviken att han inte vet vad han ska säga.

C

Elevens egen text.

s.12-13 Morfars mirakelmetoder

A

1 Morfar nyser i armvecket.

2 Man ska tvätta händerna, torka av telefonen för att få bort alla baciller.

3 Man ska vila, vädra och dricka varmt (och skratta mycket) när man är förkyld.

B

1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Om man nyser i armvecket stannar bacillerna där och sprids inte ut i rummet som när man nyser rakt ut.

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Jag tror mest på (tips) för att (förklaring).

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Många menar att positiva människor lever längre än negativa. Man kanske kan påverka sin hälsa genom att vara glad.

C

Elevens egen text.

s.14-15 Sápmi - samernas land

A

1 Sápmi är namnet på samernas land.

2 I Sverige finns det ungefär 20 000 samer.

3 En kolt är en samisk folkdräkt.

B

1 Samerna har levt här långt innan andra folkgrupper kom hit.

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Samerna bor utspridda på ett stort område. Då skapas det till slut lokala varianter och dialekter av ett språk.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Förr var rennäringen viktig av många anledningar (mat, kläder, inkomst). Idag behövs inte renar på samma sätt och samer arbetar med allt möjligt annat.

C

Elevens eget arbete.

s.16-17 Vem där?

A

- 1 Bosse är en katt.
- 2 Det är vinter.
- 3 Bosse går ner för att han är hungrig.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Sonia går hem själv efter skolan. Hon borde vara minst tio år eller äldre.
- 2 Det är snö ute, så Sonias fotsteg hörs inte som de annars brukar göra.
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: När han tänkte på hur han vässat klorna på soffan.

C

Elevens egen text.

s.18-19 Krokodiler i kloakerna

A

- 1 En myt är en osann berättelse från förr i tiden.
- 2 De hittade en krokodil
- 3 De fick upp krokodilen med hjälp av ett rep.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Berättelsen kanske inte är helt sann. Det finns inga foton eller bilder som visar att den fanns.
- 2 Vissa har reptiler som husdjur. När de tröttnar på dem, släpper de ut husdjuren i hemlighet eller spolar ner dem i toaletten.
- 3 På 1980-talet kom skräckfilmen *Alligator*. Då såg plötsligt alla krokodiler överallt.

C

Elevens egen text.

s.20–21 Men hallå! Hur svårt kan det va?

A

- 1 Ben har svårt att uttala orden *receptet* och *ingredienser*.
- 2 Det är sju ingredienser i receptet (åtta med citron som smaksättning).
- 3 Man kan smaksätta kakan med citron.

B

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: De verkar lite ovana att baka. Man märker att de inte riktigt vet hur det går till.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: De var nöjda över att det var klart och att det gått så snabbt och bra.
- 3 De blandade ihop mängden mjöl och mjölk i receptet. Därför stelnade aldrig kakan. Den blev helt rinnig.

C

Elevens egen text.

s.22–23 Vinnerbyskolan vill vinna

A

- 1 *Vi i femman* är.
- 2 Det började sändas i teve år 1970.
- 3 Eleverna Hanan Olivier och Samed Erkin ska tävla för klass 5c.

B

- 1 Rubrik, ingress och brödtext.
- 2 Elevens eget svar.
Exempelsvar: *Vi i femman nästa!* eller *Klass 5c vill bli vinnare.*
- 3 Elevens eget svar.
Exempelsvar: Det skulle bli ganska svårt för en hel klass att komma överens om ett svar på varje fråga. Det skulle nog ta för lång tid och bli för mycket folk inblandat.

C

- 1 Elevens eget svar.
Exempelsvar: ingress (fet början på en text i tidning), region (område), lokal (i närområdet),

s.24–25 Morgon

A

1 Dikten heter *Morgon*.

2 Karin Boye har skrivit dikten.

4 Författarens mest kända dikt heter *Ja, visst gör det ont när knoppar brister*.

B

1 Dikten handlar om en morgon, vad man kan se och uppleva.

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Dikten känns lite gammeldags i språket och innehåller några äldre svåra ord.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Kanske vill hon beskriva känslan av en ny dag och hur allt börjar från och med att solen går upp.

C

Elevens eget arbete.

s.26–27 Fantastiska fakta om människokroppen

A

1 Från början består en människa av en enda äggcell.

2 Ett hjärta är stort som en knytnäve.

3 Tarmarna är ungefär sju meter långa.

B

1 Kroppen behöver ett skelett som håller uppe kroppen och skyddar inälvorna.

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Hela kroppen knyter liksom ihop sig när vi nyser. Vi lutar oss framåt, kutar med ryggen och kurar ihop oss. Det blir kanske en naturlig reflex att även stänga ögonen.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Under dagen krymper vi ihop pyttelite för varje steg vi tar av vår egen kraft. Under natten vilar kroppen ut och slappnar av. Då blir vi lite längre igen.

C

Elevens egen text.

s.28–29 Förlåt att jag kommer försent ...

A

- 1 Klockan är tjugo i nio.
- 2 Amir och Laila är klasskompisar till Meja.
- 3 Idag är det torsdag.

B

- 1 Meja är arg på sig själv för att hon somnat och glömt ladda mobilen och sätta larmet. Meja har försovit sig och är försenad.
 - 2 Idag ska Meja ha redovisning på ett grupparbete.
 - 3 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Meja inser att det är torsdag kväll och inte fredag morgon. Hon har inte alls försovit sig, utan somnat efter skolan och sovit i några timmar.

C

Elevens egen text.

s.30–31 EU:s barnhörna

A

- 1 Den här webbsidan handlar om Europeiska unionen.
 - 2 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: På webbsidan kan man t.ex. ta reda på fakta, läsa information och spela spel om EU.
- 3 När man spelar Memory ska man vända på kort och para ihop rätt flagga med rätt land.

B

- 1 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Man kan se att webbsidan är riktad till barn på webbsidans namn (EU:s barnhörna) språket, alla färgglada bilder, rubriker och rutor.
- 2 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Om webbsidan var riktad till vuxna skulle den kanske ha andra färger, färre eller mer vuxna spel och lite svårare språk. Den skulle nog inte heller heta EU:s barnhörna.
- 3 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Jag får bland annat reda på vad EU är och jobbar för, vad EU betyder, hur många som bor i EU, hur många språk det finns, när det grundades och lite om barns rättigheter.

C Elevens eget arbete.

s.32–33 Rädda! Varna! Larma! Släck!

A

1 Vid brand ska man följa grundregeln *Rädda! Varna! Larma! Släck!*

2 Om branden upptäcks i tid kan man släcka den själv med en brandfilt eller använda brandsläckare.

43 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Du ska ringa 112 om du ser en olycka, rök eller lågor slå ut från en byggnad, människor som slåss vilt, hittar en medvetlös eller mycket skadad person.

B

1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Om det brinner är det bra att först rädda de som är drabbade (om det går), varna andra som kan drabbas och sedan larma. Medan man väntar på räddningstjänsten kan man försöka släcka det som går utan fara för sitt eget liv.

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Om jag ringer 112 i onödan och pratar med räddningspersonalen, då kanske någon som verkligen behöver hjälp blir utan på grund av mitt samtal. 112-numret är bara till för att ringa vid akuta olyckor.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Man kan t.ex. ringa 114 14 om man blivit av med sin cykel.

C

Elevens egen text.

s.34–35 Lejonet och musen

A

1 Lejonet och musen möts första gången i skogen.

2 Lejonet fångar musen för att äta upp den.

3 Lejonet fastnar i en fälla som är ett stort nät.

B

1 Lejonet låter musen gå dels för att den försöker övertala honom, dels för att den får honom att skratta.

2 Lejonet fastnar i ett nät och sitter fast. Då gnager musen sönder nätet och räddar lejonet.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Alla är värdefulla på sitt sätt. Vi är alla bra på olika saker och kan hjälpa varandra på olika sätt.

C

Elevens egen text.

s.36–37 Ett något förvirrat samtal

A

1 Elsa ser inte vem som ringer, för det är ett dolt nummer.

2 Figge är Elsas bror.

3 Figge ringer från sin mammas mobil.

B

1 Det hörs dåligt i telefonen för mammas telefon är helt kass.

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Sigge verkar vara en kompis till Elsa.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Det blir förvirrat för att samtalet bryter hela tiden. Elsa tror att det är någon annan än hennes bror som ringer.

C

Elevens egen text.

s.38–39 Kurirens kaxiga krönikör

A

1 Kuriren är en tidning.

2 Kim Kovacs började skriva för kuriren för att de sökte en krönikör. Kim sökte via en annons i tidningen.

3 Kuriren sökte en ung kaxig krönikör i sin annons.

B

1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Med orden *spy* eller *kräkas* kan Kim t.ex. mena att hen är otroligt *trött*, *förbannad* eller *irriterad* på något.

2 Kim Kovacs är upprörd över allt snack om kläder och märken och allt onödigt slöseri i månadens krönika.

3 Man märker att det är en ung människa som skriver på ordval och formuleringar, som t.ex. *seriöst*, *spänn*, *nä* eller *Jag spyr på allt slöseri*.

C

Elevens egen text.

s. 40–41 En pigas slit

A

- 1 En piga var en flicka som arbetade i andras hushåll.
- 2 Exempel på vilka sysslor en piga hade är t.ex. passa barn, laga mat, städa, mjölka och hämta vatten.
- 3 Skillnaden mellan en dräng och en piga var att drängen jobbade ute på gården och fick mer betalt än en piga.

B

- 1 Det fanns inte så många andra yrken att välja på för fattiga människor.
 - 2 En piga arbetade hårt från morgon till kväll och var nästan aldrig ledig.
 - 3 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: De utvandrande pigorna drömde om ett bättre liv än det de hade hemma. Kanske drömde de om att få ett bra betalt jobb, att skaffa familj eller att få se något annat än Sverige.

C

- 1 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: hushåll (familj), husrum (boende), dräng (manlig hjälparbetare)

s.42–43 Då var det så

A

- 1 Berättarens föräldrar är födda på sjuttioalet.
- 2 Den satt fast med en sladd i väggen.
- 3 De första mobiltelefonerna var stora, tunga och dyra.

B

- 1 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Det låter som om det är så länge sedan det var som berättaren beskriver. Stenåldern var också väldigt länge sedan.
- 2 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Alla kanske ville svara för att få reda på vem det var som ringde. Telefonen var kanske spännande och man var nyfiken.
- 3 Elevens eget svar.
- Exempelsvar: Kanske var det ändå lite tufft att äga en mobiltelefon, som inte satt fast i väggen med en sladd, även om den var klumpig och svår att använda.

C

Elevens egen text.

s.44–45 Alfred Nobel – en riktig dynamitgubbe

A

1 Alfred Nobel föddes i Stockholm.

2 Nobel uppfann dynamiten.

3 Nobelpriset är pengar (som en stiftelse delar ut till vissa människor som gjort bra saker för världen).

B

1 Familjen var fattig. Alla behövde jobba och hjälpa till.

2 Nobels uppfinningar användes runt om i världen för att spränga i gruvor och bygga järnvägar.

3 Nobel testamenterade sina pengar till en stiftelse för att han inte hade någon egen familj som kunde ärva honom

C

2. Elevens eget svar.

Exempelsvar: gå i konkurs (att förlora allt ekonomiskt), ärva (få pengar eller egendom från någon som har dött) stiftelse (fond),

s.46–47 Några som tycker och tänker

A

1 En insändare är en kort enkel text, som t.ex. publiceras i tidningar. En insändare skrivs för att någon tycker och tänker om något.

2 Dessa insändare handlar t.ex. om problem med hundbajs, respekt för övningskörning, gift i kläder, vilka sporter kommunen ska satsa på och hur osmart man blir med en smartphone.

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Jag tror att *Bygg en skejtramp* är skriven av ett barn för att det är barn som brukar skejta och det står ju 14 efter signaturen.

B

1 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Jag tror att folk skriver insändare för att de t.ex. är upprörda över något och vill sprida det vidare.

2 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Jag skulle kunna ha skrivit insändaren xxx för att ...

3 Elevens eget svar.

Exempelsvar: Jag tycker att insändaren xxx följer tipsen för att ...

C

Elevens eget svar.

Exempelsvar: chockad (riktigt tagen eller förvånad), respekt (omtanke eller vördnad för någon eller något) och ekologisk (miljövänlig)